

Ijtimoiy-tarixiy, ilmiy va ommabop jurnal

SOHIBQIRON YULDUZI

Соҳибқирон юлдузи

№3 (49) 2022 йил

*"Bizkim-mulki Turon, amiri Turkistonmiz, bizkim
- millatlarning eng qadimi va eng ulug'i Turkning
bosh bo'g'inimiz!"*

Sohibqiron Amir Temur

SOHIBQIRON YULDUZI

ижтимоий-тарихий, илмий ва оммабоп журнал

ТАХРИР ҲАЙЪАТИ

АЪЗОЛАРИ:

академик Акмал Саидов
академик Анатолий Сагдуллаев
академик Дилором Юсупова
Сирожиддин Саййид
проф. Абдурахим Эркаев
проф. Қаҳрамон Ражабов
проф. Юлдуз Эргашева
проф. Баҳодир Эшов
филол.ф.д. Нафас Шодмонов
Тўлқин Ҳайит
т.ф.д. Г.Мўминова
проф. Шокир Гаффоров
проф. Ахмад Чориев
филол.ф.д. Хўжамурод Ҳабборов
филол.ф.д. Дамин Тўраев
т.ф.н.доц. Акрам Ҳасанов
т.ф.н.доц. Фахриддин Раҳмонов

Бош муҳаррир:

Очил Бўриев

Нашр учун масъуллар:

Равшан Тўхтамишев

Илҳом Тогаев

Саҳифаловчи:

Баҳодир Мусаев

МУАССИС:

SOHIBQIRON SHULASI M.CH.J.

Қашқадарё вилоят матбуот ва ахборот
бошқармасида 2012 йил 12 мартда
14-076 рақами билан рўйхатга олинган.
Журнал йилда 4 мартаба чоп этилади.
Журналдан қўчирма олинганда манба
қайд этилиши шарт.

Манзилимиз:

Қарши шаҳри, Мустақиллик шоҳ кўчаси,
2-уй. Телефон: 221-13-78. 91.466-80-32
Теришга 25.07.2022 йилда берилди.
Босишга 12.08.2022 йилда рухсат
этилди. 31.08.2022 йилда босилди.
Бичими 70x100 1/16. 8,0 босма табақ.
Адади 100 нусха. Буюртма № 511
Журнал «Photo Express» ишлаб чиқариш
корхонаси босмахонасида чоп этилди.

Босмахона манзили:

Қарши шаҳри Мустақиллик шоҳ кўчаси, 22-уй.

Электрон манзилимиз:

sohibqiron_jurnali@mail.ru

2022 йил № 3 (49)

2022 йил «Инсон қадрини
улуглаш ва фаол маҳалла
йили»

Журнал таниқли шоир, маънавият
жонкуяри (марҳум) Исмоил Тўхтамишев
ташаббуси билан ташкил этилган.
2010 йилдан чоп этилади.

Журнал Ўзбекистон Республикаси Вазирлар
Маҳкамаси ҳузуридаги Олий Аттестация
Комиссияси раёсатининг 2018 йил
29 декабрдаги 260/7-сонли қарори билан
«Тарих» фанлари бўйича илмий журналлар
рўйхатига киритилган.

MUNDARIJA

ТАРИХШУНОСЛИК

Хўжамурод ЖАББОРОВ, ETNOLOGIYA TERMINLARI
JAMLANGAN QOMUSIY LUG'ATL.....6

ТАРИХШУНОСЛИК

Ғомиляжон СУЛТОНОВ, AMIR TEMURNING SIYOSIY, HUQUQIY
VA MA'NAVIY QARASHLARINING MILLIY O'ZLIKNI
ANGLASHDAGI AHAMIYATI.....15

Рамиз ЗОҲИРОВ, AMIR TEMUR DAVRIDA OILAGA BO'LGAN
E'TIBOR.....21

Сардор КЕНЖАЕВ, AMIR TEMURNING XITOY
(MIN DAVLATI) HARBIY YURISHIGA TAYYORGARLIK
JARAYONLARI VA UNI KELITIRIB CHIQARUVCHI OMILLAR....25

Махфуза МАМАТОВА, ЧАЙНЫЙ ПУТЬ В ЭПОХЕ АМИРА
ТИМУРА И ТИМУРИДОВ.....30

Лола САОДАТОВА, AMIR TEMUR VA TEMURIYLAR DAVRI
MA'NAVIY MEROSINING JAHON ILM-FANI RIVOJIDAGI34

ТАРИХШУНОСЛИК

Шодмон ҲАЙИТОВ, Аҳмаджон Аҳмадов, XX ASR BOSHLARIDAGI
AFG'ON MATBUOTI HAQIDA MA'LUMOT BERUVCHI BIR
TARIXIY MANBA XUSUSIDA.....37

Диларом ВАСИЕВА, MUSTAQILLIKNING ILK YILLARIDA
TA'LIM VA KADRLAR TAYYORLASH TIZIMIDA DAVLAT
SIYOSATI: MUAMMO VA YECHIMLAR.....40

Феруза МАЛЛАЕВА, MUSTAQILLIK YILLARIDA
MAMLAKATDA NEFT-GAZ SANOATINING ISLOH QILINISHI...48

Нурбек САТТОРОВ, QADIMGI TURONDA O'ZBEK
XALQINING SHAKLLANISHI HAQIDA QISQACHA SHARX.....53

Ойбек ЯРМАТОВ, TURKISTONDAGI HIND FUQAROLARI VA
MUSTAMLAKA MA'MURIYATI O'RTASIDAGI MUNOSABATLAR...58

Шохсанам СУЛАЙМОНОВА, SHAROF RASHIDOVNING
O'ZBEKISTONDAGI IJTIMOIIY-IQTISODIY O'ZGARISHLARDAGI
ROLI.....77

Отабек НОРМАТОВ, O'ZBEKISTONDA AMALGA
OSHIRILGAN MA'MURIY-HUDUDIIY ISLOHOTLAR NATIJASI..83

O'ZBEKISTONDA AMALGA OSHIRILGAN MA'MURIY-HUDUDIIY ISLOHOTLAR NATIJASI

Отабек НОРМАТОВ,
Чирчиқ давлат педагогика институти.

Tayanch so'zlar: маъмурий-ҳудудий ўзгариш, Ўзбекистон ССР вилоятлари ва районлари, комиссия, маъмурий ҳудудлар, бошқарув тизими, округ, аҳолининг этник таркиби, ирригасиё соҳаси.

Ўрта Осиёда XX асрнинг 20 йилларида янгидан барпо этилган республикалардаги маъмурий бирликлар, уларнинг чегаралари ва ҳудудини аниқлаш бўйича тайёргарлик қўрилиш жараёнлари, хусусан, Ўзбекистон ССРда ўтказилган маъмурий ва иқтисодий районлаштириш, республикада биринчи марта ташкил топган районлар, бир томондан халқ хўжалиги тараққиёти ва иқтисодиёти учун, иккинчи томондан, янги маъмурий ҳудудларга бўлиш ва бошқарув тизимида муҳим аҳамият касб этганлигини тарихий манбалардан кузатиш мумкин.

Ўзбекистон ССР территориясида ягона маъмурий бўлиниш: вилоят, уезд, волость ва қишлоқ советларига ажратиш жорий қилинди. Ўзбекистонда дастлаб етита вилоят: Зарафшон, Қашқадарё, Самарқанд, Сурхондарё, Тошкент, Фарғона, Хоразм, марказдан бошқариладиган битта автоном район (Конимех райони) ташкил қилинади. Бу пайтда Ўзбекистонда 23 та уезд ва 240 та волость бўлган. Шунингдек, Тожикистон АССР ҳам Ўзбекистон таркибига кирган. Ўзбекистон ССР ташкил топган 1925 йилда унинг майдони 184 836 км² ёки 164 150 вёрст кв2 бўлган. Бу пайтда Ўзбекистон ССР аҳолиси 4 058 500 кишидан иборат эди[1: -С. 91.]

Ўзбекистон ССР Марказий ревкомининг қарори қабул қилиниб, Ўзбекистондаги вилоятлар, улар таркибидаги уездларнинг маъмурий марказлари белгиланди ва шаҳарлар рўйхати тасдиқланди.

Ўзбекистон ССР вилоятлари:

1. Зарафшон вилояти таркибида 4 та уезд, улар 23 та волостга бўлинган. Маркази - Бухоро шаҳри.
2. Самарқанд вилояти таркибида 4 та уезд, улар 57 та волостга бўлинган. Маркази - Самарқанд шаҳри.
3. Сурхондарё вилояти таркибида 3 та уезд, уездлар 10 та волостга бўлинган. Маркази - Шеробод шаҳри.
4. Тошкент вилояти таркибида 2 та уезд, улар 26 та волостга бўлинган. Маркази - Тошкент шаҳри.
5. Фарғона вилояти таркибига қуйидаги 4 та уезд, улар 72 та волостга

бўлинган. Маркази - Қўқон шаҳри.

6. Хоразм вилояти таркибида 3 та уезд, улар 23 та волостга бўлинган. Маркази - Хива шаҳри.

7. Қашқадарё вилояти таркибида 3 та уезд, улар 13 та волостга бўлинган. Маркази - Беҳбудий (ҳозирги Қарши) шаҳри [1: -С. 90,547].

Ўзбекистонда ҳам районлаштириш сиёсатини узил-кесил ўтказишга 1926 йили жиддий киришилди. 1926 йил март ойи бошларида Ўзбекистон Компартияси МК ҳузурида районлаштириш бўйича Марказий сиёсий комиссия ташкил қилинди. Комиссия таркибига 16 нафар киши киритилиб, унга Ўзбекистон ССР Ишчи-Деҳқон инспекцияси халқ комиссари Ахмадбек Мавлонбеков раис қилиб тайинланди. Марказий сиёсий комиссия томонидан ўз навбатида 4 та кичик комиссия: техникавий, илмий, совет қурилиши ва молиявий-иқтисодий каби кичик комиссияларни ташкил қилди. Техникавий кичик комиссия харита ва материаллар тайёрлаш, текшириш ва бошқа ишларни ташкил қилиш билан шуғулланди. Илмий кичик комиссия иқтисод, география, этнография фанлари ҳамда табиий-тарихий шарт-шароит ва хусусиятларни яхши биладиган илмий ва практик ходимларни ўз атрофига тўплади ва хўжалик, сув тизими, алоқа йўллари ҳамда алоҳида районлар аҳоли таркибини жиддий ўрганиб, бу материаллар асосида районлаштиришнинг метод ва принципларини белгилади ва уларни муҳокама қилишга киришди. Совет қурилиши бўйича кичик комиссияси Советларнинг келгуси бошқарув системасини ҳал қилиши, мавжуд бўлган тўрт поғонали бошқарув бўғинини уч поғонали бошқарувга алмаштириши керак эди.

1926 йил 14 мартда бўлган Ўзбекистон Компартияси МК Ижроия бюроси мажлисида районлаштириш бўйича Марказий сиёсий комиссиянинг иш режаси тасдиқланди. Режага кўра комиссия фаолияти 1926 йил 1 апрель - 10 май кунлари Ўзбекистондаги барча областларда тавсифий текшириш ишларини ўтказиш билан бошланиши керак эди. Қарорда таъкидланишича, Ўзбекистонда районлаштириш ишларини 1926 йили якунлаш лозим эди. Бунинг учун 15-25 март кунларида жойларда область ва уезд сиёсий комиссиялари тузилиб, унинг таркибига обком секретари, облизпалком ва облплан раиси, уезд секретари, шунингдек, уезд исполкоми, область ер бошқармаси, сув хўжалиги бошқармаси, пахта комитети область контораси раислари, қўшчи уюшмаси вакили ва бошқалар киритилди.

1926 йил май ойида бўлиб ўтган районлаштириш бўйича Марказий сиёсий комиссиянинг пленуми, Ўзбекистон Компартияси МК 2-чақириқ III пленуми ва бошқа мажлисларда ҳам районлаштириш масаласи асосий кун тартибида бўлди. Бу масала бўйича қилинган А. Мавлонбеков маърузалари ва қабул қилинган резолюцияларда районлаштириш сиёсатининг моҳияти кўрсатилган.

1926 йил 10 июнда Ўзбекистон ССР Советлари Марказий Ижроия Комитетининг биринчи чақириқ IV сессияси районлаштириш бўйича

Марказий сиёсий комиссиянинг раиси А.Мавлонбековнинг асосий маърузасини [2.] тинглаб, эски маъмурий бўлинишнинг яшаб келаётган қолдиқларини тугатиш мақсадида, шунингдек, совет аппаратини оммага яқинлаштириш манфаатини кўзлаб, Ўзбекистон ССРда районлаштириш ўтказишга қарор қилди. Амалда бўлган 4 погонали (қишлоқ совети, волость, уезд, вилоят) ўрнига маъмурий бўлинишдан 3 погонали (қишлоқ совети, район, округ) маъмурий бўлинишга ўтиш, волостлар ва уездлар ортиқча бўлгани учун уларни тугатишга ва ўрнига зарурий сондаги маъмурий-иқтисодий марказлар барпо этишга қарор қилинди; янгидан барпо этиладиган районлар бир-бири билан иқтисодий томондан яқинлашиши ва хўжалик томондан округларнинг қатъий тизимига бирлаштирилиши керак эди.

Умуман олганда, Ўрта Осиёда районлаштиришнинг, жумладан, Ўзбекистонда ҳам аҳолининг миллий таркиби, ирригация тизимининг узвийлиги, айрим районлар хўжалик шакллариининг йўналиши, аҳолининг иқтисодий алоқалари ва хўжалик ҳамда маданий ҳаётнинг бошқа муҳим омилларини ҳисобга олган ҳолда ўтказиш керак эди.

Хуллас, республика Марказий Ижроия Комитети кўрсатмаси асосида Ўзбекистонни районлаштириш комиссияси янги районлаштириш лойиҳасини ишлаб чиқди. Лойиҳа кенг омма томонидан муҳокама қилинди. Хусусан, қишлоқ советларининг ҳудуди ва чегарасини аниқлаш юзасидан бир қатор тузатишлар киритилди[3: - С. VI.].

Янги маъмурий бўлиниш лойиҳаси бўйича Ўзбекистон ССРда собиқ 7 та вилоят ўрнига 10 та округ: Андижон, Бухоро, Зарафшон [Ўрта Зарафшон], Қашқадарё, Самарқанд, Сурхондарё, Тошкент, Фаргона, Хўжанд ва Хоразм округлари барпо этилди [Тожикистон АССРдан ташқари]. Собиқ 23 та уезд ўрнига дастлабки 87 та район (туман) ташкил этилди. Республикада 239 та волость тугатилди, қишлоқ советларининг миқдори 1152 тадан 1720 тагача кўпайди, яъни 43,3% ошди. Бу пайтда Ўзбекистон ССР таркибида бўлган Тожикистон АССР ҳудуди алоҳида Тожикистон миллий округига ажратилди. У 12 та район ва 306 та миллий советлардан ташкил қилиниши кўрсатилди [3: - С. VI - VII.].

Ўзбекистон ССР Советлари МИК Президиумининг 1926 йил 19 июндаги қарори билан Ўз ССР Марказий районлаштириш комиссияси таркибини 40 кишидан иборат тасдиқлади: Ахмадбек Мавлонбеков (комиссия раиси), Е.Зелькина ва Каценнеленбоген (раис ўринбосарлари), Корастелев (масъул секретарь ва Президиум аъзоси) [4.]. Марказий комиссия томонидан 25 июнь - 7 июль кунларида ҳар бир вилоятдаги районлаштириш комиссияси маърузасини эшитиб, уларнинг мулоҳазаларини ва тайёрлаган лойиҳаларини Марказий комиссиянинг лойиҳаси билан солиштирди. 1926 йил 10 июлдан 12 августгача ишчи ва деҳқонлар томонидан охирги лойиҳа кенг муҳокама қилинди[5: - С.346 - 347.].

Районлаштиришнинг мақсад ва вазифалари аниқ бўлиб, кўзда тутилган

барча ишлар амалга оширилгач, районлаштириш бўйича Ўрта Осиё комиссияси Президиумининг 1926 йил 19 августдаги қарорига биноан Ўз ССР Советлари МИК ҳузуридаги районлаштириш бўйича Марказий комиссия жойларга директива жўнатиб, районлаштириш масаласи бўйича тушунтириш, жумладан, қишлоқ советлари ҳақидаги фикрлар Советларга ўтказилаётган навбатдаги қайта сайловларгача давом этишини маълум қилди[6.]. (Ўзбекистон ССРда қишлоқ советларига қайта сайловлар 1926 йил 13 декабрда бўлиб ўтди. Сайловда 1144 та қишлоқ советларига раис ва аъзолар сайланди.)

1926 йил 16 сентябрда Ўрта Осиё районлаштириш комиссияси пленумида Ўзбекистон, Қирғизистон ва қисман Туркманистонда районлаштириш масалаларини ўтказиш кўриб чиқилди.

1926 йил 25 - 29 сентябрда Самарқандда Ўзбекистон ССР Советлари Марказий Ижроия Қўмитасининг V сессияси бўлиб, унда районлаштириш лойиҳаси, давлат бюджети ва иқтисодиёт аҳволи каби масалалар кўриб чиқилди ва тасдиқлади. Сессиянинг биринчи мажлисида районлаштириш лойиҳаси ҳақида Ўзбекистон ССР Марказий Ижроия Қўмитаси Президиуми раиси Йўлдош Охунбобоев маъруза қилди. У ўз маърузасида Ўзбекистон хўжалигидаги иқтисодий ҳолатни таҳлил қилиб, районлаштириш масаласи республиканинг келгуси тараққиёти учун муҳим роль ўйнашини таъкидлади. Й.Охунбобоев маърузаси юзасидан сессияда 14 нафар нотиқ гапирди. Бу масала сессиянинг ўзида ҳам кескин мунозара ва тортишувларга сабаб бўлди. Масалан, лойиҳада Сурхондарё округининг маркази сифатида кўрсатилган Шеробод ўрнига Қумқўргон, Ўрта Зарафшон округининг маркази сифатида ёзилган Кармана ўрнига Мирбозор ёки Каттақўргон шаҳарларини белгилаш, Нов районини Тошкентга эмас, балки Хўжанд округига киритиш, алоҳида Исфара районини ташкил қилиш каби масалаларда мунозара қизиб кетди.

Районлаштириш тўғрисидаги қарорнинг бошланиш қисмидан кейин Ўзбекистонда янги ташкил қилинган 10 та округ ва 87 та район (туман) номлари қуйидаги тартибда келтирилади:

Ўзбекистон ССР таркибидаги округлар ва районлар:

1. Хоразм округи - маркази Хива шаҳри; бутун Хоразм вилояти асосида; 10 та район (туман)дан иборат.
2. Бухоро округи - маркази Эски Бухоро шаҳри; тўлиқ Бухоро ва ўиждувон уездлари асосида; 7 та райондан иборат.
3. Ўрта Зарафшон округи - муваққат маркази Кармана шаҳри; тўлиқ Кармана, қисман Нурота, Жиззах, Каттақўргон уездлари ва Каттақўргон шаҳри асосида; 6 та райондан иборат.
4. Самарқанд округи - маркази Самарқанд шаҳри; тўлиқ Самарқанд уезди, қисман Жиззах, Каттақўргон, Нурота уездлари асосида; 10 та райондан иборат.
5. Тошкент округи - маркази Тошкент шаҳри; бутун Тошкент вилояти асосида; 11 та райондан иборат.

6. Хўжанд округи - маркази Хўжанд шаҳри; Наманган, Конибодом, Хўжанд уездлари асосида; 4 та райондан иборат.

7. Қўқон округи - маркази Қўқон шаҳри; тўлиқ Қўқон уезди; қисман Наманган, Фаргона (Маргилон) уездлари асосида; 11 та райондан иборат.

8. Андижон округи - маркази Андижон шаҳри; тўлиқ Андижон уезди, қисман Фаргона (Маргилон), Наманган, Қўқон уездлари; 12 та райондан иборат.

9. Сурхондарё округи - муваққат маркази Шеробод шаҳри; бутун Сурхондарё вилояти асосида; 6 та райондан иборат.

10. Қашқадарё округи - маркази Беҳбудий [ҳозирги - Қарши] шаҳри; бутун Қашқадарё вилояти асосида; 8 та райондан иборат.

11. Алоҳида Конимех тумани - маркази Конимех; собиқ Бешработ, Аю-Терен, Бойметантек ва Тошқудуқ волостлари асосида тузилган[8.].

Қарорда Ўзбекистон ССР Советлари МИК Президиумига лойиҳада кўзда тутилган қишлоқ советларининг сони ва таркиби масаласи 2 ҳафта муддат ичида ҳал қилиниши ҳамда аҳоли пунктлари билан биргаликда уларнинг номлари матбуотда эълон қилиниши ҳақида сўз боради. Хуллас, Ўзбекистонда ўтказилган районлаштириш амалга 1927 йил февраль ойи ўрталарида якунланди[9.].

1926 йилда ўтказилган районлаштириш бу ҳудудда янги тузилган республикалар ва автоном областлар тараққиётида ўзига хос ўрин тутди. Хусусан, Ўзбекистон ССРда 1926 йил сентябрда ўтказилган маъмурий ва иқтисодий районлаштириш, республикада биринчи марта ташкил топган 87 та район (туман), бир томондан халқ хўжалиги тараққиёти ва иқтисодиёти учун, иккинчи томондан, янги маъмурий ҳудудларга бўлиш ва бошқарув тизимида муҳим аҳамият касб этди.

Хулоса қилиб айтганда, Ўзбекистон ССРни янги округлар ва районларга ажратиш Совет аппарати ишларини яхшилашга, уни аҳолига яқинлаштиришга, бошқарув идораларига сарф этиладиган маблағни камайитиришга имкон берди ва республика ишлаб чиқариш кучларининг ривожланишини таъминлади. Шунингдек, Ўрта Осиёда ўтказилган ҳам иқтисодий, ҳам маъмурий районлаштириш сиёсати Марказ манфаатларига хизмат қилди. Совет ҳокимияти ва большевиклар районлаштириш натижаларидан ўз мақсадлари йўлида фойдаланишга уриндилар.

Фойдаланилган манба ва адабиётлар рўйхати

1. Вся Средняя Азия. Справочная книга на 1926 хоз. год. С приложением схематической карты Средней Азии. - Ташкент: 1926. - С. 90.; NO Maxamatjonovich. ZONING POLITICS AND CONSEQUENCES IN UZBEKISTAN. Journal of Ethics and Diversity in International Communication, Volume:1Issue: 5, October -2021.-Pp.62-66. www.openaccessjournals.eu.

2. А.Мавлонбеков "Ўз ССРда районлаштириш тўғрисида"ги // "Правда Востока" газетаси, 1926 йил 25 июнь.; О.М.Норматов. Туркистон Республикасида районлаштириш сиёсати ўтказилиши // Ўтмишга назар. -

Т. 2020 й. 2- МАХСУС СОН - Б. 261-267.

3. Материалы по районированию Узбекистана. Выпуск I. Краткая характеристика проектируемых округов и районов. - Самарканд: Издание ЦКР Уз, 1926. - С. VI.; Normatov Otabek Maxamatjonovich, Arslon Nafasov. (2021). About the History of the Tashkent District. Journal of Ethics and Diversity in International Communication. . www.openaccessjournals.eu

4. Вся Средняя Азия. Справочная книга на 1926 хоз. год. - Ташкент: Изд. Средне - Азиатского отделения Российско - Восточной торговой палаты, 1926;

5. Хакимов М.Х. Развитие национальной советской государственности в Узбекистане в период перехода к социализму. Основные проблемы. - Ташкент: "Наука", 1965

6. Ўзбекистон МА, Р-86-фонд, 1-руйхат, 3405-иш, 181-варақ.

7. О районирование // "Правда Востока", 18 октября 1926 г.

8. "Правда Востока" 18 октября 1925 г.

9. Normatov O.M. Fergana Valley during the Zoning Policy of Soviet Government. International Journal of Innovative Research in Science, Engineering and Technology (IJIRSET), Volume 9, Issue 6, 2020. - Pp. 5047-5050.

10. Normatov Otabek Maxamatjonovich, Kamoliddionov Farrux Burxoniddin o'g'li. Legal Education Is the Basis for the Development of Society." Journal of Ethics and Diversity in International Communication(JEDIC) (2022): -Pp.5-8. www.openaccessjournals.eu

РЕЗЮМЕ

Ушбу мақолада, XX асрнинг биринчи чорагида Ўрта Осиёда амалга оширилган районлаштириш жараёнлари ва бу ҳудудда янги ташкил этилган республикалар ва мухтор вилоятлар тараққиётида ўзига хос ўринга эгаллиги турли-хил манбалар асосида ёритилинган. Ўлкадаги ижтимоий-сиёсий, маъмурий-иқтисодий умумий ҳолатлар хусусида ҳам ҳақида сўз юритилади.

RESUME

This article, based on various sources, highlights the processes of zoning carried out in Central Asia in the first quarter of the 20th century, and their special role in the development of the newly formed republics and autonomous regions in this territory. The general socio-political, administrative and economic situation in the country is also discussed.